

Vergaderjaar 2006–2007

30 977

AIVD

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 februari 2007

Inleiding

Bij deze informeer ik u op hoofdlijnen over de inhoud van het Jaarplan 2007 van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD), alsook over het meerjarig ontwikkelprogramma *Prospect 2007* dat sinds medio 2005 door de dienst wordt uitgevoerd. Het is voor de tweede keer dat de Tweede Kamer op hoofdlijnen geïnformeerd wordt over de inhoud van een jaarplan van de AIVD. De Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van de Tweede Kamer zal het integrale jaarplan ontvangen. De Tweede Kamer ontvangt overigens wel het Jaarverslag van de AIVD waarin verantwoording over het uitgevoerde beleid wordt afgelegd. Het Jaarverslag 2006 wordt medio mei aan de Tweede Kamer aangeboden.

Het Jaarplan AIVD verschaft mij sinds 2006 een verbeterd mechanisme om de dienst aan te sturen en bevordert een doelgerichte samenwerking tussen de AIVD en zijn strategische relaties. In de gesprekken met strategische relaties zijn over de vorm en inhoud van de samenwerking en wederzijdse informatieverstrekking afspraken gemaakt, welke regelmatig geëvalueerd worden. Door deze werkwijze is het mogelijk reële verwachtingen te scheppen over de mogelijkheden en beperkingen van de dienst. De dienst dient zich zodanig te organiseren dat flexibel kan worden ingespeeld op onvoorziene situaties en ontwikkelingen die acute aandacht en onmiddellijke inzet van de AIVD vragen. De AIVD zal in dergelijke situaties na mijn goedkeuring de prioriteitsstelling aanpassen. Op dit moment zijn geen grote verschuivingen te verwachten in capaciteitsinzet.

Jaarplan AIVD op hoofdlijnen

Investeringsrichtingen in 2007

Het jaarplan 2007 beschrijft de prioriteiten en investeringsrichtingen op strategisch niveau die tot stand zijn gekomen op basis van eigen risico-analyse en na consultatie met samenwerkingspartners en belangen-

dragers. De taakuitvoering vindt plaats binnen de missie van de AIVD. In 2007 zal het versterken van de operationele slagkracht van de dienst voorop staan, alsmede de kwantitatieve en kwalitatieve groei.

Hierbij zijn de volgende investeringsrichtingen op onderstaande aandachtsgebieden en werkterreinen van belang:

- terrorismebestrijding en het tegengaan van radicaliseringsprocessen;
- rechts extremisme;
- contra-inmenging;
- de inlichtingentaak buitenland, in het bijzonder op energievoorzieningszekerheid;
- veiligheidsonderzoeken;
- beveiligingsbevordering en het stelsel Bewaken en Beveiligen;
- uitbreiding en verdere ontwikkeling van (bijzondere) inlichtingmiddelen;
- het strategisch relatiemanagement van de dienst en internationale en Europese samenwerking teneinde informatie-uitwisseling verder uit te bouwen;
- de verdere ontwikkeling en professionalisering van de organisatie.

Aandachtsgebieden in 2007

In het jaarplan 2007 wordt van elk aandachtsgebied een algemeen beeld geschetst, aangegeven welke onderzoeksactiviteiten de dienst van plan is te ondernemen en welke partners in het externe (veiligheids)netwerk gemobiliseerd kunnen worden. Hieronder zullen de verschillende aandachtsgebieden voor 2007 kort weergegeven worden.

Terrorismebestrijding en het tegengaan van radicaliseringsprocessen

Het onderzoek naar jihadistisch terrorisme en radicalisering in binnen- en buitenland zal in 2007 een topprioriteit voor de AIVD blijven. Bij terrorismebestrijding in Nederland staat de zogenaamde brede benadering centraal. Dit houdt in dat het plegen van terroristische geweldsactiviteiten wordt gezien als het sluitstuk van een radicaliseringsproces dat verloopt van niet geïntegreerd zijn, via radicalisering en rekrutering naar bereidheid om aanslagen te plegen. Daarnaast kunnen radicaliseringsprocessen leiden tot andere ontwrichtende effecten op de samenleving, zoals onverdraagzaam isolationisme en het streven naar eigenrichting. De AIVD stelt zich daarbij ten doel inzicht te krijgen in alle stadia van de hierboven beschreven radicaliseringsprocessen, en in de nationale en internationale factoren die daarop van invloed zijn. Bij de brede benadering en aanpak van terrorisme en radicalisering staat centraal dat interventiemogelijkheden niet alleen in de repressieve maar zeker ook in de preventieve sfeer plaatsvinden. Tegen deze achtergrond informeert de AIVD onderdelen van de rijksoverheid en tevens de lokale overheden over de waargenomen trends en ontwikkelingen op het gebied van terrorisme en radicalisering. Voorts zijn inlichtingen over ontwikkelingen op het gebied van internationaal terrorisme mede van belang om de Nederlandse regering in staat te stellen standpunten te bepalen over het te voeren buitenlandse beleid.

Links- en rechts-extremisme

De AIVD onderscheidt op basis van organisatiegraad en conformisme aan het Nederlandse politieke bestel drie verschillende stromingen binnen extreem rechts: Neonazi's, burgerlijk extreem rechts en ongeorganiseerd extreem rechts. Het rechtsextremisme blijft qua aard en omvang een beperkt fenomeen en manifesteert zich vooral op straat. Daarbij is geen sprake van één front, maar van een aantal kleine groepen en bewegingen die redelijk fluïde zijn. De AIVD zal hierop in 2007 extra investeren. Op het gebied van links-extremisme en dierenrechtenactivisme zal de inspanning van de AIVD op het huidige niveau worden gehandhaafd.

Contra-inmenging

Bij contra-inmenging worden die dreigingen onderzocht die uitgaan van vreemde mogendheden en die gericht zijn tegen de nationale veiligheid en andere gewichtige Nederlandse belangen en daar schade aan toe kunnen brengen. Het gaat daarbij om heimelijke activiteiten gericht op het verwerven van geheime militaire, politieke, economische en wetenschappelijke informatie en het beïnvloeden van de politiek-ambtelijke besluitvorming veelal uitgevoerd met inzet of onder aansturing van inlichtingendiensten, maar ook door inzet van andere (semi-)overheidsorganen en private ondernemingen. Daarnaast richten deze diensten zich ook op het beïnvloeden van in Nederland aanwezige migrantengemeenschappen, het controleren en intimideren van in ons land verblijvende opposanten, en de illegale verwerving van apparatuur, grondstoffen en kennis voor de productie van massavernietigingswapens. In 2007 intensificeert de AIVD het onderzoek naar inmengingsactiviteiten door buitenlandse inlichtingendiensten en andere staatsbelangen ondersteunende actoren met als doel deze inmengingsactiviteiten aan het licht te brengen, te beëindigen en nieuwe te voorkomen.

Inlichtingentaak buitenland

In het kader van de inlichtingentaak buitenland verricht de AIVD onderzoeken naar (internationaal) terrorisme en radicalisering, de proliferatie van massavernietigingswapens, politieke, etnische of religieuze spanningen of geschillen in specifieke landen of regio's, ongeacht of zij binnen of tussen landen optreden die kunnen leiden tot een bedreiging voor de internationale stabiliteit of internationale rechtsorden. Daarnaast verricht de AIVD specifiek onderzoek naar energievoorzieningszekerheid. Dit laatste thema is in 2006 aan de inlichtingentaak buitenland toegevoegd, wegens de Nederlandse afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Hiertoe is informatie over de ontwikkelingen over en bedreigingen van de energie-infrastructuur en stabiliteit van doorvoer- en producentenlanden, van cruciaal belang. De activiteiten van de AIVD op dit gebied worden in 2007 geïntensiveerd en dragen bij aan het Nederlandse beleid op het gebied van energievoorzieningszekerheid.

Veiligheidsonderzoeken

Functies die de mogelijkheid bieden de nationale veiligheid te schaden, kunnen worden aangewezen als vertrouwensfuncties. Een persoon mag pas een vertrouwensfunctie bekleden als de AIVD een verklaring van geen bezwaar (VGB) heeft afgegeven. Het veiligheidsonderzoek ligt hieraan ten grondslag. De oplopende doorlooptijden van de veiligheidsonderzoeken, onder andere veroorzaakt door de sterk toegenomen instroom van met name het arbeidsintensieve A-onderzoek, zijn al jaren een bron van zorg. De AIVD heeft zich ten doel gesteld het uitvoeren van veiligheidsonderzoeken structureel te verbeteren. In 2007 zullen capaciteitsafspraken gemaakt worden met grote afnemers van veiligheidsonderzoeken zodat afnemers meer zicht en greep krijgen op de impact van de doorlooptijden op hun bedrijfsvoering. De investering bestaat eruit dat er geen extra capaciteit wordt ingezet, maar dat een aantal projecten wordt uitgevoerd met als doel de beheersbaarheid en uitvoering van veiligheidsonderzoeken te vergroten. Deze projecten zijn gelieerd aan het dienstbrede ontwikkelprogramma *Prospect 2007*, dat in deze brief ook aan de orde zal komen.

Beveiligingsbevordering en het stelsel Bewaken en Beveiligen

De AIVD heeft een nieuwe visie op zijn beveiligingsbevorderende taak ontwikkeld. De investering bestaat uit de verlegde focus van de AIVD binnen deze taak van het geven van weerstandsverhogende adviezen naar het geven van specifieke dreigingsinformatie, afgestemd op opgebouwde kennis en expertise over het belang. Hierbij wordt bijzondere aandacht

gegeven aan de specifieke kwetsbaarheden ten aanzien van dat belang (bijvoorbeeld kritische bedrijfsprocessen binnen een vitale sector) zodat de afnemers zelf de nodige weerstandsverhogende maatregelen kunnen treffen. In 2007 zal de nadruk liggen op het implementeren van de nieuwe visie op de beveiligingsbevorderende taak, waarbij adequate communicatie met de afnemers voorop staat.

In het kader van het stelsel Bewaken en Beveiligen levert de AIVD verscheidene producten aan de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb). Deze producten geven inzicht in dreigingen tegen specifieke personen, diensten en objecten. In 2004 is besloten tot een structurele verhoging van het budget van de AIVD ten behoeve van de capaciteit voor het vervaardigen van producten in het kader van het stelsel Bewaken en Beveiligen. Dankzij de recente wijziging van de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten 2002 (Wiv 2002), waarbij de bijdrage van de AIVD aan het stelsel Bewaken en Beveiligen een wettelijke verankering kreeg, kan de AIVD in 2007 geheel werken conform het stelsel Bewaken en Beveiligen. Veelal in overleg met de NCTb wordt bepaald voor welke personen, objecten en diensten de AIVD in 2007 dreigings- en risicoanalyses opstelt. Tevens levert de AIVD aan de NCTb dreigingsanalyses ten behoeve van het Alerteringsstelsel terrorismebestrijding.

Organisatieontwikkeling: ontwikkelprogramma Prospect 2007

Mede naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie Bestuurlijke Evaluatie AIVD (CBE) is in 2005 het ontwikkelprogramma *Prospect 2007, Ontwikkelprogramma AIVD voor Kwaliteit en Groei* geformuleerd. Uitgangspunt van dit programma is dat de AIVD duurzaam moet kunnen voldoen aan gerechtvaardigde verwachtingen. *Prospect 2007* loopt voornamelijk ten einde in 2007. Centraal in het ontwikkelprogramma staat de in 2005 herijkte missie van de AIVD:

De AIVD staat voor de nationale veiligheid door tijdig dreigingen en risico's te onderkennen die niet direct zichtbaar zijn. Hiertoe doet de dienst onderzoek in binnen- en buitenland. De AIVD deelt gericht kennis en informatie die samenwerkingspartners en belangendragers in staat stelt gepast maatregelen te nemen. De AIVD signaleert, adviseert en mobiliseert anderen en reduceert zelfstandig risico's. Hiermee vervult de dienst zijn eigen rol in het netwerk van overheidsorganisaties die de veiligheid nationaal en internationaal beschermen.

Met deze missie positioneert de dienst zich nadrukkelijk aan de voorkant van de nationale veiligheid en wordt het belang van het delen van kennis en samenwerking met anderen eveneens benadrukt. Ter ondersteuning van deze missie zijn vier kerncompetenties van de dienst vastgesteld: het *onderzoekend, duidend, mobiliserend* en *handelend vermogen*. Deze kerncompetenties worden met *Prospect 2007* op samenhangende en structurele wijze versterkt. Daarnaast zijn er projecten geformuleerd om de snelle groei van de dienst in goede banen te leiden en om de ondersteunende werkprocessen van te versterken. Hieronder volgt, op hoofdlijnen, een overzicht van de voor 2007 geplande resultaten van *Prospect 2007*.

Intelligent en veilig groeien

In 2007 zal de geplande groei (van 945 fte begin 2005 tot ca. 1500 fte in 2009) verder gestalte krijgen. De groei-doelstelling voor 2007 bedraagt ca. 150 fte. Om deze snelle groei ook veilig te laten plaatsvinden, ontvangen alle nieuwe AIVD-medewerkers gedurende een jaar intensieve begeleiding op de werkplek. Dit instrument is ontwikkeld als additionele maatregel naast de zorgvuldige screening en eigen opleiding van nieuwe medewerkers.

Onderzoekend vermogen

De AIVD investeert in 2007 in een kwalitatieve en kwantitatieve groei van onderzoeksmogelijkheden voor het onderkennen van niet zichtbare dreigingen. Er wordt geïnvesteerd in technologische hoogwaardige middelen, maar ook in meer traditionele middelen zoals «Human Intelligence». Voor het binnenland gaat daarnaast de aandacht uit naar de doorontwikkeling van de CT Infobox. Voor het buitenland ligt de nadruk op het vergroten van het rendement van de liaisonposten. Om al deze nieuwe en bestaande onderzoeksmogelijkheden goed te kunnen benutten wordt extra aandacht besteed aan de optimale gecombineerde inzet van inlichtingenmiddelen

Duidend vermogen

In 2007 zal de dienst doorgaan met versterken van het vermogen om op eenduidige en herleidbare wijze veiligheidsgerelateerde informatie van context en betekenis te voorzien. De opleiding en begeleiding van medewerkers wordt geïntensiveerd. Versterkte analyse van dienstbrede kennis en expertise op het gebied van jihadistisch terrorisme met inbegrip van radicaliseringsprocessen zal in 2007 moeten leiden tot nieuwe inzichten en aangrijpingspunten voor zowel intern als extern gebruik. Daarnaast zal de dienst in 2007 de aansluiting met externe kennisdragers (zoals instellingen voor wetenschappelijk onderzoek) versterken. Ook zal binnen de organisatie een nieuwe methodologie voor strategische kennisverwerving geïmplementeerd worden, waardoor de dienst beter in staat zal zijn tijdig op mogelijke ontwikkelingen op de lange termijn in te spelen.

Mobiliserend vermogen

De exploitatie van informatie en kennis door de AIVD dient samenwerkingspartners en belangendragers in staat te stellen gepaste maatregelen te nemen teneinde dreigingen en risico's te reduceren. In dit kader versterkt de AIVD de relatie en samenwerking met onder andere lokale overheden, landelijke (beleids-)partners en andere diensten binnen het Koninkrijk. Een voorbeeld hiervan is deelname aan het programma Veiligheidsverbetering door Information Awareness (VIA), samen met de NCTb, het KLPD en het NFI. Dit programma ontwikkelt metamodelen voor indexerend van gegevens die op verschillende wijzen zijn opgeslagen bij (semi-)overheid en bedrijfsleven en betekent een innovatie op het terrein van terrorisme- en criminaliteitsbestrijding. Ten aanzien van alle behoefte-stellers en belangendragers blijft verwachtingenmanagement van groot belang. Hiertoe wordt het relatiebeheer volgens de systematiek van *Key Account Management* doorontwikkeld en in 2007 geëvalueerd.

Handelend vermogen

Als dreigingen en risico's niet door tijdige maatregelen van samenwerkingspartners en belangendragers kunnen worden gereduceerd, kan de AIVD overgaan tot het *zelfstandig* reduceren van dreigingen. Het gaat bij het handelend optreden tegen specifieke tegen de nationale veiligheid gerichte activiteiten om het ontmoedigen of in de kiem te smoren met als uiteindelijke doel (preventief) voorkomen dat de ermee gepaard gaande risico's werkelijkheid worden. Met name zullen maatregelen worden bevorderd en eventueel getroffen indien er geen betere bestuurlijke maatregelen voor handen zijn of indien latere bestuurlijke acties naar verwachting gepaard zullen gaan met onevenredige inspanningen en risico's voor de in het geding zijnde belangen. Onder het toepassingsgebied van deze bijzondere bevoegdheid wordt tevens de mogelijkheid begrepen om technische hulpmiddelen aan te wenden ten behoeve van het bevorderen of treffen van maatregelen. Hierbij kan worden gedacht aan maatregelen in de sfeer van het internet. De betreffende juridische en methodologische kaders zijn inmiddels vastgesteld, zodat dit *handelend vermogen* in 2007 in de operationele werkprocessen kan worden opgenomen.

Ondersteunende processen

In 2007 zal het inlichtingenproces meer in detail worden beschreven met als doel de sturing op de samenhang tussen inwinning, bewerking, analyse en exploitatie te verbeteren. In aansluiting op het ontwikkelde management informatiesysteem zal een nieuw sturingsmodel worden geïmplementeerd. In 2007 zal ook de oplevering plaatsvinden van de eerste fase van de nieuwe informatiehuishouding van de AIVD. De nieuwbouw en renovatie van de nieuwe huisvesting in Zoetermeer verloopt volgens planning. Naar verwachting wordt de nieuwe huisvesting eind 2007 opgeleverd en in gebruik genomen.

Voorts zal mede in het kader van de nieuwe huisvesting van de AIVD in 2007 een aantal fysieke en technische maatregelen worden getroffen om de informatie-beveiliging te verbeteren. Het feit dat begin 2006 uit publicaties in de Telegraaf bleek dat een aanzienlijke verzameling gekopieerde documenten uit een afgesloten werkdossier van de BVD, in strijd met de regels, buiten het gebouw was gebracht, heeft de noodzaak van een optimaal beveiligingsniveau nog eens onderstreept. De Tweede Kamer is ingelicht over het ingestelde (Vir-bi) onderzoek dat in het bijzonder naar de schade en mogelijke maatregelen om dit soort incidenten te voorkomen, is uitgevoerd.

Inmiddels heeft de AIVD een nieuw intern beveiligingsplan opgesteld. Het nieuwe beveiligingsplan, de uitvoeringsregels en de interne communicatie daarover zullen met voorrang in 2007 worden uitgevoerd.

Tot slot kan worden opgemerkt dat het ontwikkelprogramma van de AIVD getoetst wordt door de eigen audit-dienst van BZK en een reviewgroep van externe experts op het gebied van organisatieverandering. De periodieke aanbevelingen van deze experts zijn van groot belang voor het management en bijsturen van het ontwikkelprogramma. Uiteraard heb ik zelf ook bijzondere aandacht gegeven aan

Prospect 2007. Naast de reguliere schriftelijke en mondelinge rapportages heb ik de dienst een aantal malen bezocht om mij persoonlijk op de hoogte te stellen van de voortgang van het ontwikkelprogramma. Naar aanleiding daarvan concludeer ik dat de AIVD een forse inspanning pleegt om *Prospect 2007* op de juiste wijze te implementeren, en dat er al veel resultaten zijn geboekt. Dit geeft mij het vertrouwen dat het ontwikkelprogramma de komende periode met succes zal worden afgerond en dat de dienst inderdaad *duurzaam* zal kunnen voldoen aan *gerechtvaardigde* verwachtingen.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
J. W. Remkes